

ความเครียดและการเผชิญความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท

คณินนทนาการ
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2543

ISBN 974-663-550-6

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ดพ
09379
2543
ด.2

50561 (ด.2)

3937494 NSPS/M สาขาวิชา : สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชศาสตร์, พย.ม.(สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชศาสตร์)

คำสำคัญ : ความเครียด / การเผชิญความเครียด / ผู้ดูแลผู้ป่วย / โรคจิตเภท

เอื้ออารีย์ สาริกา : ²⁵⁴³ ความเครียดและการเผชิญความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท

(STRESS AND COPING STRATEGIES OF CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ทศนา บุญทอง, Ed.D., วาสนา แฉล้มเขตร, กศ.ม.(การแนะแนว), อติรัตน์ วัฒนไพลิน, กศ.ค.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). 86 หน้า. ISBN 974-663-550-6

โรคจิตเภทเป็นโรคจิตที่มีสถิติการเจ็บป่วยมากเป็นอันดับ 1 ลักษณะการดำเนินโรคส่วนใหญ่จะเป็นเรื้อรังและรุนแรง พบความเสื่อมของบุคลิกภาพได้ชัดเจน ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถทำหน้าที่ต่างๆ ได้ตามบทบาทในครอบครัวและสังคม ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวในฐานะผู้ดูแลต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ป่วยโรคจิตเภททั้งในด้านร่างกายและจิตใจ จากภาระดังกล่าวทำให้ผู้ดูแลเกิดความเครียดขึ้นได้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาสถานการณ์การดูแลที่ก่อให้เกิดความเครียด ลักษณะความเครียด ระดับความเครียด และการเผชิญความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท จำนวน 260 ราย ซึ่งเป็นผู้ที่นำผู้ป่วยโรคจิตเภทมารักษาที่โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีธัญญา และโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การดูแลที่ก่อให้เกิดความเครียดมากที่สุดคือ สถานการณ์การจัดการเมื่อผู้ป่วยทำร้ายผู้อื่น ส่วนสถานการณ์ที่ทำให้ผู้ดูแลเกิดความเครียดน้อยแต่พบบ่อยได้แก่ สถานการณ์ที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของผู้ป่วย และกรที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ผู้ดูแลจำนวนมากมีความเครียดในระดับน้อย ลักษณะความเครียดที่ปรากฏพบได้ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ กระบวนการคิด พฤติกรรม และจิตวิญญาณ การปรับตัวมีทั้งมุ่งเน้นในการแก้ปัญหาหรือแก้ไขสถานการณ์ และการลดอารมณ์ที่เป็นทุกข์ ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะในการให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท โดยมีการวางแผนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทให้ครอบคลุมถึงผู้ดูแลโดยการจัดกลุ่มสุขภาพจิตศึกษา การให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนการให้กำลังใจแก่ผู้ดูแล เพื่อลดความเครียดและส่งเสริมให้ผู้ดูแลมีการเผชิญความเครียดได้อย่างเหมาะสม

3937494 NSPS/M : MAJOR : MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING
M.N.S.(MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING).

KEY WORDS : STRESS / COPING WITH STRESS / CAREGIVERS OF
SCHIZOPHRENIC PATIENTS

EUAREE SARIGA : STRESS AND COPING STRATEGIES OF
CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS. THESIS ADVISORS : TASSANA
BOONTONG, Ed.D.(Nursing and Higher Education), WASSANA CHALAEKHEM,
M.Ed.(Guidance), ATIRAT WATTANAPAILIN, Ed.D.(Curriculum Research and
Development). 86 p. 974-663-550-6

Schizophrenia, a chronic and pervasive mental disorder, ranks first among all psychotic disorders. Due to personality deterioration, patients can not function well in their families and societies. Therefore, family members involved in caring for these patients may suffer from stress. The purpose of this study is to identify situations that cause stress, the nature and degrees of stress symptoms, and the ways in which these caregivers try to cope with stress. The sample population consisted of 260 caregivers who brought schizophrenic patients to Siriraj Hospital, Srithanya Hospital and Somdej-Chaophraya Hospital between 26 March and 31 August 1998.

The results of the study show that the most stressful situation is experienced in a situation where caregivers have to cope with a patient who does harm to others. But less stressful situations such as financial burden for living expense, and medical expenses were always found. Many caregivers experience stress on a mild level. Stress symptoms may be physical, emotional or spiritual. They may relate to cognitive and social behavior. Coping aims at solving problems or situations and reduce suffering. In conclusion the study suggested that nurses should be aware of the importance of schizophrenic caregivers. The nurses' role should be extended to also help the caregivers with techniques such as psychoeducation, counselling, advice and support in order to reduce their stress and cope with stress appropriately.